

Kuhmon Isosuo-Koirasuon lakkisienikartoitus 2018

Hydrologia-LIFE (LIFE16NAT/FI/000583)

Katri Kokkonen

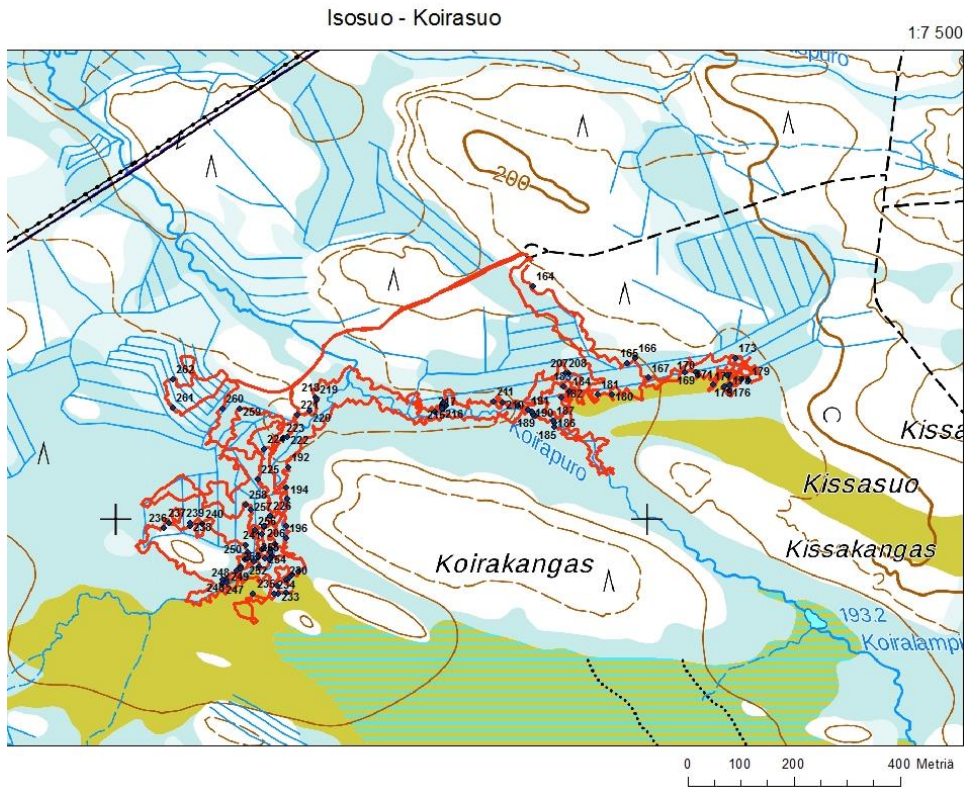
JOHDANTO JA MENETELMÄT

Kartoituksen tavoite ja tarkoitus

- Kartoituksen tavoitteena oli selvittää harvinaisten tai arvokasta elinympäristöä indikoivien suursienten, erityisesti helttasienten ja tattien, esiintymistä Isosuo-Koirasuon suunnitellulla ennallistamisalueella. Raportin tuloksia hyödynnetään Natura2000-alueen ennallistamisen ja hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa. Raportti on tuotettu EU:n LIFE-rahoituksen tuella Hydrologia-LIFE -hankkeessa.

Kartoituskohteet ja -menetelmät

- Suunniteltu ennallistamisalue sijaitsee Koirasuon, Koirakankaan ja Kissasuon pohjoispuolella. Ensisijaisia kartoituskohteita olivat rehevät suot ojitusalueella tai sen läheisyydessä. Ohjeistetun kartan perusteella keskityin alueen läpi kulkevan puron ja ojien ympäristöön sekä Koirasuon luoteispuoliselle suolle. GPS:n tallentamat kuljetut reitit näkyvät Kartassa 1.
- Kartoitin alueella 7.-8.9.2018 17.5 h. Sieniä esiintyi paikoitellen melko paljon.
- Merkitsin muistiin kohtaamiani tavallista harvinaisempia tai tunnistamattomia sieniä, rekisteröin niiden sijainnin GPS-laitteella (Garmin GPSmap 64), ja keräsin näytteitä. Lisäksi huomioin kasvillisuutta ja ojitusta.
- Kuivanäytteitä määritin mikroskoopilla, kirjallisuuden avulla, ja vertaamalla Turun yliopiston kasvimuseon kokoelmanäytteisiin. Muutamasta mielenkiintoisimmasta näytteestä tein myös DNA analyysin. Muutamia näytteitä jäi ainakin tässä vaiheessa nimeämättä.
- Yleisyysarviot perustuvat teoksiin Suomen helttasienten ja tattien ekologia, levinneisyys ja uhanalaisuus (2005), Funga Nordica (2008), ja Sienet ja metsien luontoarvot (2014), sekä omaan kokemukseen.
- Merkittävimpien lajihavaintojen koordinaattitiedot on tallennettu Excel-taulukkoon.

Kartta 2. GPS-laitteen jälkiloki pisteinen.

TULOKSET

Lajihavainnot

- Sienilajisto oli hyvin arvokas. Se ilmensi runsaskalkkista maaperää ja arvokasta kosteikkoa. Merkittävimmät havainnot ovat Taulukossa 1 ja Kartassa 2. Taulukon indikaattoriarvot viittaavat kirjaan Sienet ja metsien luontoarvot (von Bonsdorff ym. 2014).
- Nevamesisieni oli ainoa uhanalaiseksi luokiteltu laji, mutta lisäksi esiintyi monia harvinaisia tai puutteellisesti tunnettuja lajeja. *Entoloma insidiosum* -rusokas oli Suomelle uusi havainto (näyte sekvensoitu). Se on Funga Nordican (2008) mukaan hyvin harvinainen ja tavattu Pohjoismaista vain Norjasta. Se ja kaikki viisi nevamesisienihavaintoa keskittyivät samalle alueelle Koirasuon luoteispäähän. Sen lähellä puron vieressä oli toinen merkittävä keskittymä, jossa kasvoi mm. arvokkaan kosteikon tai kalkkipohjaisen metsän indikaattoreita, harvinaisia hahtuvaruostehelmaa, vihervoirossukua ja monia *Cyanula*-alasuvun rusokkaita. Myös siitä etelään puron lähellä esiintyi harvinaisia indikaattoreita oliivihaperoa ja torvivoirossukua, sekä harvinaisehkoa kosteikkovahvero.
- Kalkkivaikutusta ilmeni myös ojitetuilla soilla. Koirakankaan länsipuolisen suon eteläosassa ojien ympäristössä kasvoi pronssirusokasta, savujalkarusokasta, silmärusokasta ja piskurusokasta. Pohjoisempaan kyseinen ojitettu suo oli karumpaa, mutta sielläkin ojien keskellä kasvoi harvinainen luumuseitikki. Koirapuron pohjoispuolella ojien ympäristössä kasvoi paikoin kosteikkovahvero, savujalkarusokasta, sekä harvinaisia *E. cuspidiferum* -rusokasta ja rahkahaprakasta. *E. cuspidiferum* -havainto on toinen Suomesta, mutta löysin sitä tänä syksynä myös Oulangalta.
- Koirapuron varrella esiintyi paikoittain yleisehköjä arvokkaan kosteikon ilmentäjiä pohjanrisakasta, kääpiöseitikkiä ja nipukkarisakasta, puutteellisesti tunnettuja *Hebeloma marginatum* ja *H. hiemale* -tympösiä, sekä luonnontilaisuuden ilmentäjiä korpivoirossukua. Lisäksi siellä esiintyi puutteellisesti tunnettu *Cortinarius boreotrichus* -seitikki (näyte sekvensoitu), joka on kuvattu tieteelle uutena vuonna 2017 ja tunnetaan vain yhdeltä paikalta jokivarresta Inarin Lapissa (Liimatainen ym. 2017). Yleisempiä lajeja puron varrella pajujen ja leppien luona olivat mm.

nororusokas (*E. politum*), kaulusseitikki (*C. parvannulatus*), tummalakiseitikki (*C. decipiens*) ja keltasäieseitikki (*C. saniosus*).

- Harvinaisehko koralliorakas kasvoi haapamaapuulla pohjoisten ojien viereisessä sekametsässä.

Taulukko 1. Kartoituskohteen merkittävimmät lajihavainnot.

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Uhanal.lk	Muu status	Runsas (esiintymät)
<i>Armillaria ectypa</i>	nevamesisieni	VU		5
<i>Entoloma insidiosum</i>			Suomelle uusi, hyvin harvinainen?	1
<i>Naucoria luteolofibrillosa</i>	hahtuvaruostehelppä		indikaattoriarvo IA5	1
<i>Lactarius olivinus</i>	vihervoirosku		IA3	1
<i>Lactarius auriolla</i>	torvivoirosku		IA3	3
<i>Russula olivina</i>	oliivihapero		IA3	1
<i>Psathyrella sphagnicola</i>	rahkahaprakas		IA3	1
<i>Cortinarius harcynicus</i>	luumuseitikki		IA3	1
<i>Entoloma cuspidiferum</i>			puutteellisesti tunnettu, harvinainen	1
<i>Entoloma sarcitulum</i>			puutteellisesti tunnettu, harvinainen?	2
<i>Entoloma lividocyanulum</i>	savujalkarusokas		puutteellisesti tunnettu, harvinainen?	6
<i>Entoloma huijsmanii</i>			puutteellisesti tunnettu, harvinainen?	1
<i>Entoloma mutabilipes</i>	silmärusokas		puutteellisesti tunnettu, harvinainen?	2
<i>Entoloma formosum</i>	pronssirusokas		puutteellisesti tunnettu, harvinaisehko?	4
<i>Entoloma</i> sp. subgen. <i>Cyanula</i>			harvinainen?	1
<i>Inocybe rivularis</i>	pohjanrisakas		IA2	1
<i>Cantharellus lutescens</i>	kosteikkovahvero		harvinaisehko	3
<i>Lactarius torminosulus</i>	pohjankarvarousku		harvinaisehko	1
<i>Clitopilus scyphoides</i>	kääpiöjauhosiini		harvinaisehko	1
<i>Inocybe subporospora</i>	piskurisakas		harvinainen	1
<i>Herzium coralloides</i>	koralliorakas		harvinaisehko	1
<i>Hebeloma marginatum</i>			puutteellisesti tunnettu, harvinainen?	1
<i>Hebeloma hiemale</i>			puutteellisesti tunnettu, harvinainen?	1
<i>Cortinarius lilacinopusillus</i>	kääpiöseitikki		IA1	1
<i>Inocybe acuta</i>	nipukkarisakas		IA1	1
<i>Lactarius tuomikoskii</i>	korpivoirosku		IA1	1
<i>Cortinarius boreotrichus</i>			puutteellisesti tunnettu, harvinainen?	1

- Muita havaittuja yleisehköjä tai yleisiä lajeja olivat mm. *Cortinarius flexipes* (pelargoniseitikki), *C. scaurus* (tummatäpläseitikki), *C. subtortus* (setriseitikki), *Entoloma conferendum* (silorusokas), *E. sericatum* (kosteikkorusokas), *E. nidorosum* (haisurusokas), *E. turbidum* (korporusokas), *Hebeloma leucosarx* (pattitympönen), *Hypholoma myosotis* (suolahokka), *Inocybe napipes* (nuppijalkarisakas), *I. soluta* (lyhytitiörisakas), *Lactarius cyathuliformis* (viherlepikkorousku), *L. repraesentaneus* (keltarousku), *Leccinum variicolor* (nokitatti), *Mycena rosella* (punahiippo), ja *Suillus flavidus* (suotatti).

HOITO YM. SUOSITUKSET

- Ojien umpeuttaminen vaikuttaisi luultavasti suotuisasti niiden lähistöllä esiintyvien harvinaisten lajien säilymiseen ja lajiston monipuolistumiseen. Ennallistaminen tulisi tehdä varovasti vahingoittamatta ojittamattomia alueita ja Koirapuroa arvokkaine sieniesiintymineen. Harvinainen rahkahaprakas kasvoi vain neljän metrin päässä ojasta.

KIRJALLISUUS

- Beker, H. J., Eberhardt, U. & Vesterholt, J. 2016: *Hebeloma* (Fr.) P. Kumm. Fungi Europaei 14. Edizioni Technografica, Lomazzo, Italia.
- von Bonsdorff, T., Kytövuori, I., Vauras, J., Huhtinen, S., Halme, P., Rämä, T., Kosonen, L. & Jakobsson, S. 2014: Sienet ja metsien luontoarvot. Norrlinia 27: 1-272.
- Hansen, L. & Knudsen, H. (toim.) 2008: Funga Nordica. Agaricoid, boletoid and cyphelloid genera. Copenhagen, Denmark.
- Liimatainen, K., Niskanen, T. & Kytövuori, I. 2017: Nomenclatural novelties. Index fungorum 339: 1-5.
- Salo, P., Niemelä, T., Nummela-Salo, U. & Ohenoja, E. (toim.) 2005: Suomen helttasienten ja tattien ekologia, levinneisyys ja uhanalaisuus. Kurikka.